

דרכי האמורי

[מאמר מתוך: עיונים בדברי חז"ל ובלשונם לרב חנוך ארנטרווי]

בשבת ס"ז ע"א וע"ב ובתוספתא שבת פ"ו ופ"ז מנויים מנהגים עממיים שונים שאסורם משום דרכי האמורי. ויש מנהגים כאלה שמתירים כיון שאין בהם משום דרכי האמורי.

רש"י במשנה (שם ס"ז ע"א): "דרכי האמורי, ניחוש הוא (דהיינו מנהגי אמונה טפלה) וכתוב ובחוקותיהם לא תלכו (ויקרא י"ח ג)".

המקור הוא בספרא, שם: "ובחוקותיהם לא תלכו ר"מ אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים" ועיין גם בסנהדרין נ"ב ע"א, עבודה זרה י"א ע"א, וחולין מ"א ע"ב.

לכן תמוה שרש"י מביא בחולין ע"ז ע"א פסוק אחר: "דרכי האמורי – ניחוש, וכתוב ולא תעשה כמעשיהם" (שמות כ"ג) והרי פסוק זה לא מובא בשום מקום בתלמוד לענין דרכי האמורי.

ונראה לי הטעם שרש"י תמה מדוע כונו מנהגי הניחוש בשם "דרכי האמורי". בויקרא י"ח ג' מקום שם נאמר "ובחוקותיהם לא תלכו" מדברת התורה על ארץ מצרים ועל ארץ כנען ולכן היינו צריכים לדבר על דרכי מצרים או דרכי כנען, ולמה השם הרגיל הוא "דרכי האמורי" שלא נזכר שם כלל.

והנה מצא רש"י שבשמות כ"ג כ"ד נאמר "ולא תעשה כמעשיהם" ולפני כן (שם בפסוק כ"ג) הוזכרו עמי כנען ובראשם האמורי. זהו המקום הראשון בתורה בו נאסר על ישראל לחקות את מנהגי האלילות. בודאי זהו המקור לבטוי "דרכי האמורי". התנאים העדיפו להשתמש בפסוק בויקרא כי הוא מבטא את הענין בבהירות והדרשה ע"י כך פשוטה יותר, אך בכל זאת המשיכו להשתמש בשם המקורי מספר שמות ויש עוד להוסיף בתוספתא שבת פרק ז' הל' כ"ג נאמר "אין לך בכל העממין קשה יותר מן האמורי וכו'".